

Aan de NBA

Datum

22 oktober 2021

Onderwerp

Reactie consultatie het consultatiedocument voor verplichte rapportering over fraude en continuïteit

Bij deze willen wij vanuit de gemeentelijke Accountantsdienst van de gemeente Amsterdam (ACAM) en Den Haag (GAD) graag gezamenlijk reageren op het consultatie document omtrent 'verplichte rapportering over fraude en continuïteit'. In onze reactie gaan wij eerst in algemene zin in op het consultatiedocument. Vervolgens geven wij een aantal aandachtspunten mee. Tot slot gaan wij in op de vragen uit het consultatiedocument.

Algemeen:

Vanwege de zwaarwegende maatschappelijke belangen wil de NBA de komende tijd het accent leggen op fraude en (dis)continuïteit. Concreet betekent dit dat de beroepsorganisatie haar beleid op deze gebieden concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen. Als ACAM en GAD onderstrepen wij de urgentie van het gekozen accent en beseffen dat binnen de overheid een zerotolerance geldt voor eventuele fraudezaken. Aanvullend geldt dat de GAD, vooruitlopend op de aanstaande verplichting, met de pilot mee heeft gedaan om te experimenteren met het rapporteren over fraude in onze controleverklaring bij de jaarrekening 2020 van de Gemeente Den Haag.

Wij geven graag de volgende aandachtspunten mee:

- In uw brief van 23 september 2020 aan de Vaste commissie voor Financiën in de Tweede Kamer geeft u terecht aan dat de primaire verantwoordelijkheid om te rapporteren over fraude en (dis)continuïteit van een organisatie/het management zelf is; laat organisaties tonen wat ze doen! Realiserend dat de NBA niet over de verslaggevingsregels gaat, pleiten wij voor om de verplichte rapportering over specifieke fraudezaken en (dis)continuïteit in de verslaggevingsregels op te nemen. De verplichte rapportering in de controleverklaring maakt daarbij voor de gebruiker de rol en werkzaamheden van de accountant ten aanzien van de fraude en (dis)continuïteit duidelijk. De accountant spreekt als de feiten daartoe een aanleiding geven.
- Mogelijk is het bij de gebruiker van de jaarrekening onduidelijk of ook bijvoorbeeld gesubsidieerde instellingen, aan de gemeente gelieerde instellingen en verbonden partijen onder de reikwijdte van

de controle vallen. Hierbij geldt dat indien daar fraude wordt geconstateerd dit niet (altijd) doorwerkt in c.q. impact heeft op de jaarrekeningcontrole van een gemeente. Het begrip bij de gebruikers over fraude kan mogelijk breder gaan.

- Wij zijn een voorstander om meer aan kennisdeling rondom fraude en continuïteit te doen. Verder zijn wij een voorstander van het delen van good/best practices op dit gebied en een uniform (niet verplicht) werkkader.
- Graag geven wij mee dat in een aantal overheidsorganisaties het evident is dat het continuïteitsvraagstuk minder speelt, omdat het door wetten of anderszins is geborgd. Voor een ander aantal overheidsorganisaties kan het continuïteitsvraagstuk overigens wel spelen.

Naast de aandachtspunten geven we kort antwoord op de vragen:

1. Heeft u opmerkingen bij de voorgestelde ingangsdata?

2. Bent u van mening dat voor andere beursgenoteerde ondernemingen (niet-oob's) de verplichte rapportering over fraude ook al over verslagjaar 2021 zou moeten gelden?

De voorgestelde ingangsdata motiveert u niet in uw consultatie document. Wij zien geen reden om qua ingangsdatum onderscheid te maken tussen OOB's en niet-OOB's.

3. Hoe beoordeelt u de gekozen reikwijdte?

Voorstel is om te rapporteren in alle jaarrekeningen daar waar dat nodig is. Wij stellen voor als het rapporteren niet nodig is, dat het dan ook wordt opgenomen waarom het rapporteren niet nodig is.

4. Bent u het eens met de verplichte rapportering voor niet-wettelijke controles?

Zie antwoord op vraag drie.

5. Hoe beoordeelt u de aanpassingen in Standaard 700? Heeft u hierbij specifieke opmerkingen?

Wij zijn het eens met de aanpassingen. In artikel 29B wordt een tweetal uitzonderingen gemaakt. Bij de tweede uitzondering in artikel 29B mag wat ons betreft een nadere duiding worden gegeven om een goed afwegingskader te hebben (Tweede uitzondering betreft: in buitengewoon zeldzame omstandigheden de accountant bepaalt dat...).

6. Bent u het met de geboden keuzevrijheid eens om de vereiste toelichtingen ofwel op te nemen in de aparte secties Fraude en Continuïteit, ofwel, indien van toepassing, in de verplichte rapportering overeenkomstig Standaard 570, de sectie kernpunten van de controle respectievelijk de paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden?

Ja, de keuzevrijheid is prettig en voorkomt herhaling & dubbeling. Wij vragen ons wel af of de keuzevrijheid ten goede komt van de vergelijkbaarheid tussen de controleverklaringen onderling.

7. Bent u het eens dat indien de accountant geen significante risico's heeft onderkend, dit in de desbetreffende secties als zodanig moet worden toegelicht?

Ja, daar zijn wij het mee eens.

8. Het benoemen van opmerkingen/bevingen/observaties is in de tekstvoorstellen niet verplicht voorgeschreven. Bent u van mening dat het melden van belangrijke opmerkingen/bevingen/observaties, indien relevant, als vereiste in de Standaard moet worden opgenomen?

Zoals eerder aangetekend, heeft de GAD over 2020 meegedaan aan de pilot. ACAM en GAD zijn nieuwsgierig wat de best practices hieruit zijn en welke 'lessen' hieruit te trekken zijn. Moeten bijvoorbeeld alle werkzaamheden van de accountant worden opgenomen (en wat voegt dat toe als dit reeds in een accountantsverslag is opgenomen?). Is de gebruiker van de controleverklaring niet meer nieuwsgierig of er wel of niet wat aan de hand is? En als er wat aan de hand is, wat dan?

9. Bent u het eens dat bij een oordeelonthouding de accountant de secties fraude en continuïteit niet dient op te nemen (paragraaf 29D)?

Wij denken dat ook bij een oordeelonthouding fraudezaken en (dis)continuïteit relevant kunnen zijn voor de gebruiker. Het hangt echter van de context af of dit mogelijk is, al schrijven onze standaarden een andere verplichting voor (zijnde het niet opnemen).

10. Kunt u zich hierin vinden of bent u van mening dat een keuzevrijheid moet worden ingebouwd ten aanzien van de secties waarin de algemene verantwoordelijkheden van management en accountant kunnen worden opgenomen?

Nee, daar kunnen wij ons niet in vinden. Verantwoordelijkheden van het management en de accountant dienen naar onze mening gescheiden te worden weergegeven, omdat de verantwoordelijkheden van het management en de accountant duidelijk van elkaar verschillen.

11. Bent u het eens met de gekozen reikwijdte? (Nb verplichte rapportering beperkt tot Standaard 240)

Ja, daar zijn wij het mee eens.

12. Vindt u dat de verplichte rapportering tevens het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving (Standaard 250) moet omvatten?

Nee, wij denken dat het niet naleven van de wet- en regelgeving niet relevant hoeft te zijn voor de fraude en (dis)continuïteit. Wat ons betreft komt de niet-naleving van wet- en regelgeving in de rapportage slechts aan de orde, als de niet-naleving direct verband houdt met fraude en (dis)continuïteit. Voor de overheid is verder de relatie met rechtmatigheidsverantwoording van belang.

13. Zijn de aanpassingen in deze Standaard met betrekking tot de rapportering over fraude toepasbaar in uw omgeving? Zo niet, dan graag motiveren en indien mogelijk voorstellen voor aanpassing/verbetering toevoegen.

Ja. Zoals eerder vermeld, heeft de GAD met de pilot meegedaan om te experimenteren met het rapporteren over fraude in onze controleverklaring bij de jaarrekening 2020 van de Gemeente Den Haag.

14. Bent u het eens met bovenstaande analyse?

Wij delen de analyse niet volledig.

Realiserend dat de NBA niet over de verslaggevingsregels gaat, pleiten wij voor om de verplichte rapportering over specifieke fraudezaken en (dis)continuïteit in de verslaggevingsregels op te nemen. Dan kan de accountant de juistheid/volledigheid daarvan toetsen. Bij uw analyse kan de accountant onder druk worden gezet door het management om niet over fraudezaken te rapporteren, omdat de nadelige gevolgen van dergelijke communicatie volgens de visie van het management groter zijn dan de voordelen voor het maatschappelijk verkeer. Het gaat naar onze visie om de verplichte afweging die de accountant altijd moet maken bij het openbaar maken. Zoals eerder aangestipt ligt volgens ons de primaire verantwoordelijkheid om te rapporteren over fraude en (dis)continuïteit bij het management zelf; laat organisaties tonen wat ze doen! Aanvullend hierop geldt voor de accountant een rapportageverplichting. In het kader van transparantie zijn wij voorstander van het melden van belangrijke opmerkingen/bevindingen/observaties. Alles vooraf uiteraard zorgvuldig afgestemd met de gecontroleerde/het management.

15. Zijn de aanpassingen in deze Standaard met betrekking tot de rapportering over continuïteit toepasbaar in uw omgeving? Zo niet, dan graag motiveren en indien mogelijk voorstellen voor aanpassing/verbetering toevoegen.

In een aantal overheidsorganisaties is het evident dat het continuïteitsvraagstuk minder speelt, omdat het door wetten of anderszins is geborgd. Voor een ander aantal overheidsorganisaties kan het continuïteitsvraagstuk wel spelen.